

щення помилок. За постійного оновлення бази підвищиться якість тендерної (кваліфікаційної) документації та пропозицій.

Висновки

Запровадження електронної системи управління державними закупівлями підвищить прозорість кожного із процесів закупівель шляхом створення електронної системи розміщення інформації щодо майбутніх торгів, системи моніторингу процедур державних закупівель та надання аналітичних звітів за результатами проведення торгів, електронного реєстру учасників, реєстру розгляду скарг і поновлюваної інформації щодо нормативно-правового забезпечення процесів державних закупівель. Рівноправність учасників торгів буде забезпечена шляхом скасування платних послуг із внесення учасників до реєстру, а також одержання тендерної чи кваліфікаційної документації, надання можливості подачі тендерної чи кваліфікаційної пропозиції електронним шляхом та участі в електронних торгах. Доступність інформації щодо державних закупівель відбуватиметься завдяки створенню електронних реєстрів та наявності публікацій оперативної звітності. Створення ЕСУДЗ зменшить витрати замовників, учасників та органів контролю на проведення, участь і контроль процесу державних

закупівель, матиме позитивний вплив на показники продукту, ефективності та якості проведення тендерних процедур. Отже, електронна система державних закупівель дасть змогу підвищити ефективність використання бюджетних коштів; сприятиме зниженню трансакційних витрат усіх суб'єктів державних закупівель; забезпечить інформаційно-аналітичну підтримку процесів прийняття рішень на всіх стадіях та етапах управління державними закупівлями; суттєво зменшить надлишковість інформаційних потоків під час здійснення державних закупівель; підвищить рівень конкурентності та забезпечить рівні умови для всіх учасників торгів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кристіансен А. Г. Моніторинг закупок в странах ЕС. II Международнй форум «Государственные закупки: перспективы развития». – М., 2008.
2. Горбунов-Посадов М. М. Электронные государственные закупки. – М.: ИПМ им. М. В. Келдыша, 2004. – 56 с. – ISBN 5-98354-002-5 – <http://goszakupki.ru/about/>
3. Концептуальные и методические основы аудита эффективности использования бюджетных средств и государственной собственности / Счетная Палата Российской Федерации – М., 2004. – 30 с.

УДК 502 (075.8)

ФАКТОРНО-СТАТИСТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НАДРО-РОЗВІДУВАЛЬНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

А. В. Бодюк, канд. екон. наук

Постановка проблеми. У проведенні пошуково-розвідувальних досліджень і робіт беруть участь не тільки геологи, але й геодезисти, виробничники, працівники інших галузей економіки, які проводять роботи з дослідження надр з метою оцінювання запасів корисних копалин, а також виробничого використання підземного простору для інших потреб, у тому числі зберігання природного газу. Надро-розвідувальне виробництво в цілому або його окремі технологічні процеси можна уявити як економічні системи.

У складі будь-якої економічної системи можна виділити техніко-технологічну, фінансову, керівну, контролюючу, обліково-аналітичну та інші підсистеми. Кожну з них можна розглядати автономно як систему.

Будь-яка економічна система для здійснення своєї господарської діяльності користується певним обсягом засобів виробництва різних видів, які придбаваються від контрагентів; послуг, які надає держава або інші контрагенти; отримує від суспільства необхідні інші ресурси, зокрема надрові, трудові. Тому ця система є носієм зобов'язань перед суспільством, державою, зокрема грошових. Одночасно вона має певні економічні зв'язки щодо збуту своєї продукції, зокрема інформаційної, з відповідними суміжними економічними системами. До такої продукції належать і розвідані запаси корисних копалин, підготовлені свердловини для викачування нафти, мінеральної води, геологічні карти тощо.

Процес внутрішнього функціонування та зовнішньої взаємодії систем має вдосконалюватися з тим, щоб найбільш оптимально використовувалися залучені у виробництво ресурси для одержання оновленої продукції, а також засоби для інноваційних перетворень виробництва.

Підвищенню ефективності виробництва та господарського використання ресурсів сприяє здійснення

обґрунтованих заходів з ресурсозбереження, з економії енергозатрат, застосування різних форм контролю технічного стану й експлуатації виробничого, у тому числі енергетичного устаткування, законності витрачання коштів на енергоносії, на оплату праці, на інші потреби. Тому актуальними є проблеми ведення деталізованого господарського і статистичного обліку ресурсокористування та аналізу впливу контролю на господарську діяльність, окремі її напрями з тим, щоб мати інформацію для розробки рішень щодо централізованого і децентралізованого впливу на виробничі процеси. Зазначимо, що в статистичних виданнях ведеться укрупнений облік інноваційної діяльності, але він не охоплює факторні взаємозв'язки, це стосується геологічної галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У публікаціях, що стосуються досліджень геологорозвідки, надрокористування наводяться дані про наявність надрових ресурсів, прогнозні запаси тощо. Так, М. Я. Азаров, А. В. Анциферов, А. А. Голубев та інші науковці наводять оцінки ресурсів метану з вугільних пластів [9, с. 352 – 372].

В. М. Гулій, Г. Д. Лепігов, Г. І. Озорной досліджують і відображають у кількісних і якісних показниках перспективи та проблеми використання паливно-енергетичних ресурсів Донбасу щодо застосування в аспекті світових технологій їхнього генерування і використання [10, с. 234–248].

Держкомстат наводить узагальнені дані стосовно обсягів видобутку окремих корисних копалин.

Однак нам не відомі публікації про економічні дослідження надро-розвідувального виробництва.

Метою написання статті є дослідження фак-

торів розвитку інноваційної діяльності в надро-розвідувальному виробництві.

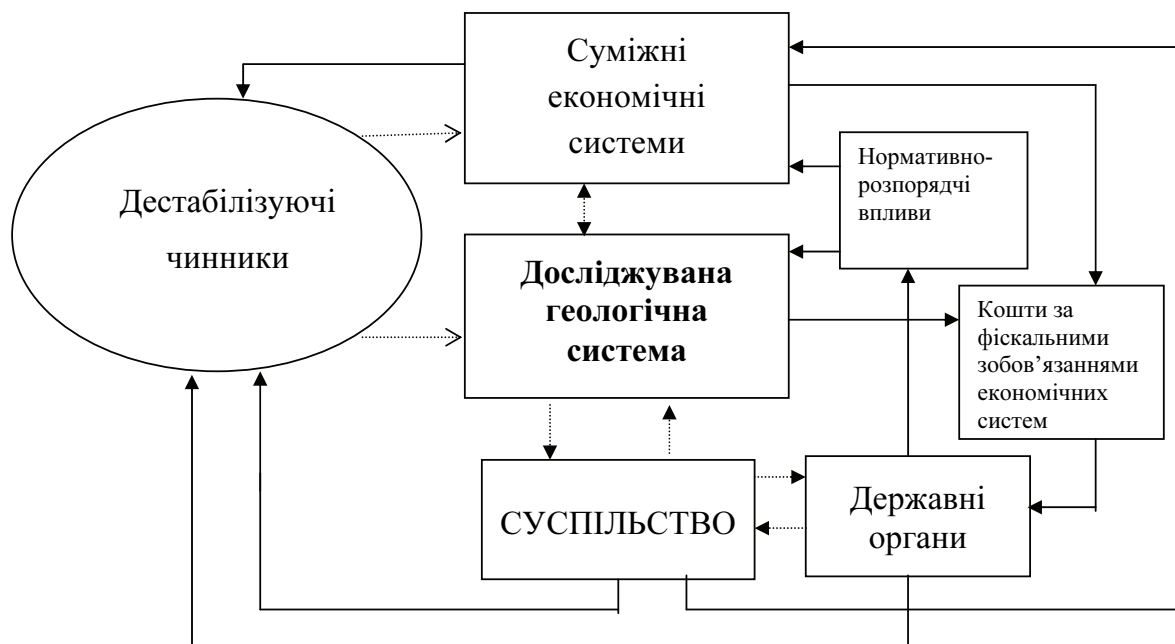
Актуальність мети пояснюється загальноекономічними, галузевими, прикладними (що впливають від загальноекономічних, адаптованих до конкретних видів економічної діяльності і мають міжгалузеве значення), частковими, тобто властивими для окремих сфер господарювання, наприклад, технічної, технологічної в надрокористуванні, чинниками. Ці чинники можна поділяти й на інші види, зокрема за конкретизованими видами господарської діяльності, а саме: видобування, пошук, зйомка, геологорозвідка, ресурсопереробка, буріння тощо.

Виклад основного матеріалу. Геологічна галузь країни має значно нижчі показники інноваційної діяльності, ніж потенційно можливі. Це підтверджується чисельними теоретичними розробками пропозицій щодо другого життя родовищ нафти і газу, але видобуток цих вуглеводнів нібито з виснажених родовищ технічно не реалізується [8].

Крім того, на кожному (контрольовану й суміжну) автономно розглядувану систему надро-розвідувального виробництва діють збуджуючі чинники (позитивні й негативні), які порушують установлені (умовно) закони її функціонування. Тому потрібно вдосконалювати виробничу діяльність (шляхом її інноваційних перетворень), механізм управління, контроль стану функціонування економічних систем.

Середовище економічної системи надро-розвідувального виробництва складають у сукупності державні органи, суміжні економічні системи (див. рисунок).

Завдяки встановленим господарським зв'язкам з

Склад зовнішнього середовища функціонування досліджуваної геологічної системи

суміжними системами середовища досліджувані геологічні системи забезпечуються ресурсами для функціонування, випуску інноваційної продукції.

Геологічні системи за видом господарської діяльності можна поділити на такі:

- пошуково-розвідувальних досліджень і робіт;
- геолого-прогнозного картування;
- гідрогеологічного вивчення площ;
- підготовки геофізичних основ для зйомок площ;
- геологічних зйомок;
- підготовки і передачі до глибокого буріння нафтогазоносних об'єктів;
- буріння та дослідження артезіанських свердловин;
- геологічного контролю та ін.

Кожна з цих систем для функціонування потребує матеріально-технологічних ресурсів від суб'єктів господарювання певного промислового виробництва.

Відмітимо, що до числа найважливіших видів прогресивної високоефективної промислової продукції (не названої інноваційною) Держкомстатом зараховано, наприклад, виробництво електроенергії атомними електростанціями, сталі та прокату і наведено динаміку відповідних показників [4, с. 117–118]. В останні роки Держкомстат України не надає показників випуску прогресивних високоефективних матеріалів [5], хоча прогрес у розробці й випуску нових видів матеріалів має місце.

Тому практику статистичного відображення показників розробки й випуску високоефективної продукції доцільно продовжити, але дійсно прогресивної, інноваційно-технічної, з тим, щоб органи державного управління мали певну інформацію для управління інноваційною діяльністю.

Держкомстат також не наводить розширеного кола показників інноваційно-технічної діяльності за 2000–2005 рр., у тому числі за видами економічної діяльності, у ресурсних галузях [5]. А з 01.01.2009 р. знята з статистичного обліку форма, що відображала показники інноваційної діяльності, хоча раніше такі показники широко відображалися, зокрема: інноваційна діяльність промислових підприємств; основні причини, що стримували інноваційну діяльність; кількість створених зразків нових типів техніки, їхній розподіл за рівнем, тривалістю створення, освоєння й оновлення продукції машинобудування тощо, незважаючи на те, що вже в 1990–1998 рр. вони мали тенденцію до зниження [4, с. 444–448].

Для потреб державного управління й статистиці показники інноваційної діяльності підприємств надро-розвідувального виробництва доцільно детально досліджувати й відображати з тим, щоб можна було аналізувати причини її стримування, приймати об'єктивні рішення для поліпшення показників техніко-технологічної підсистеми, економічної ефек-

тивності її функціонування.

Основними причинами, що стримують інноваційну діяльність підприємств промисловості, зокрема її ресурсних галузей є нетрадиційно великі витрати відносно результатів від упровадження інновацій у господарську діяльність. Це змушує більшість підприємств шукати шляхи поліпшення фінансового стану за рахунок «легких заходів» (здача приміщень в оренду, продаж як металолом застарілої техніки тощо). Тим більше, що наповнення національного ринку дешевими, проте, як правило, неякісними імпортними товарами (у тому числі засобами виробництва), створює досить високий економічний ризик для національних інвесторів вкладення коштів в інноваційні перетворення надро-розвідувального виробництва, в оновлення його матеріально-технологічної бази.

Дефіцит замовлень, відсутність або недостатність джерел фінансування інноваційної діяльності для більшості підприємств надро-розвідувального виробництва стримують творчу, раціоналізаторську діяльність колективів.

Високі кредитні ставки банків також є гальмом фінансування нововведень за рахунок зовнішніх запозичень.

Окремо відмітимо вкрай низький попит в Україні на недешеву інноваційну продукцію іноземного походження; відсутність інформації про потреби в ній та ринки її збуту.

Ресурс, у тому числі надровий, інноваційний, на наш погляд, слід розглядати як одну з основних категорій теорії економічного та й екологічного розвитку країни і надро-розвідувального виробництва, зокрема. Ця категорія разом із такими категоріями, як потреби, праця, техніка, товар, мають визначати прогресивність будь-якої підсистеми суб'єктів господарювання суспільного виробництва.

Ресурси виробництва ми розуміємо як натуральне й економічне поняття, що відображає ті засоби, що є в наявності у власника і які він може спрямувати на процеси виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, використовувати для побутових потреб.

Кошти для придбання цих засобів також розглядаються як грошові ресурси.

Перетворення ресурсів є джерелом засобів соціально-економічного прогресу суспільства, оскільки в його процесі створюються нові продукти виробничого і домашнього споживання. Ці продукти мають постійно оновлюватися відповідно до змінних потреб споживачів і пропозицій конкурентів. Тому у виробництві необхідно запроваджувати динамічні за якісними (експлуатаційними) показниками новациї-продукти.

Оскільки поняття ресурсів надто містке, тому їх групують і класифікують за рядом ознак. До найбільш емних належать промислові ресурси.

Поняттям промислових нами об'єднуються ресур-

ми мінерального, біологічного, нематеріального, автотрофного (самородного) і виробничого походження, технічні, трудові і фінансові тощо.

Промислові ресурси надророзвідувального виробництва слід поділяти на такі групи: матеріалосировинні, інформаційні, інтелектуальні, енергетичні та ін. Їх можна групувати й за двома ознаками, наприклад, матеріально-технічні, матеріал-енергетичні. Саме за груповими ознаками найбільш об'єктивно визначаються оцінки господарського використання ресурсів та його перспективи.

Незважаючи на сучасну поширеність застосування у виробництві й торгівлі мінеральних ресурсів, у перспективі доходи суб'єктів господарювання від операцій з матеріальними промисловими ресурсами за питомою вагою в доходах мають поступатися доходам від операцій з інформаційними чи інтелектуальними ресурсами. До інформаційних ресурсів належить геологічна інформація. Тому статистика могла б відображати показники впливу використання таких ресурсів на фінансові результати суб'єктів господарювання.

За перспективним напрямом статистичних досліджень у галузях економіки й права слід прийняти інформаційну власність, зокрема власність на відомості, що стосуються надроресурсного господарства країни, як специфічний ресурс, що має комерційне значення. Комерційну значимість мають нові технології, види продукції, вигідні інвестиції в технічне переоснащення підприємств надророзвідувального виробництва, його ресурсозберігаючі технології.

Зростання показників ресурсозбереження має бути в прямій залежності від технологічної прогресивності техніки, тобто здатності запроваджуваної техніки поліпшувати параметри й ефективність технологічних процесів надророзвідувального виробництва, підвищувати його якісні показники. До того ж у процесі експлуатації сама техніка є споживачем енергоресурсів.

Залежність між показниками ресурсозбереження і показниками технологічної прогресивності техніки має бути прямо пропорційною. Досягнення такої залежності можна відобразити комплексом ресурсотехнічних показників, а саме:

- застосування економічних, у тому числі відновлюваних джерел енергії для її технологічного споживання, роботи силових приводів;
- зняття з експлуатації застарілих технічних засобів, застосовуваних у процесах видобутку, передачі, транспортування, зберігання ресурсів (технічне переоснащення бурильних процесів, сховищ, де зберігаються ресурси – це одна з найактуальніших техніко-економічних проблем);
- підвищення частки нових ресурсів, що зайняті у виробничо-оборотних циклах;
- підвищення рівня використання потужностей ресурсо-пошукових і видобувних підприємств (зо-

крема коефіцієнт корисної дії, фондоємність, фондододача);

- підвищення частки використання вторинних ресурсів в обсягах використовуваних матеріалоенергетичних ресурсів;
- підвищення рівня рівномірності навантаження силових енергетичних систем;
- підвищення надійності підтримки параметрів середовища зберігання ресурсів;
- підвищення експлуатаційної надійності енергоспоживаючих систем;
- зниження втрат ресурсів під час видобутку, зберігання, транспортування;
- автоматизація оцінювання фізико-хімічних якостей надроресурсів;
- автоматизація контролю технологічного стану якості та збереження маси (фізичних тіл) ресурсів.

Отже, актуальними є заходи, що забезпечують заміну застарілих технологій перетворення ресурсів, енергоспоживаючих пристроїв; проведення новацій з економії ресурсів під час їхнього використання; зниження забруднення навколишнього середовища в результаті експлуатації енерготехнічних засобів; оптимізація запасів енергоресурсів тощо. Важливо забезпечити досягнення відповідності приводних (силових) потужностей, зокрема двигунів, потребам у них підприємств, що має сприяти зниженню нерациональних витрат, підвищенню ефективності функціонування підприємств, зростанню їхнього прибутку.

Окремо зазначимо, що за рахунок прибутку сплачується податок на прибуток підприємств, інші платежі, штрафні санкції. Тому надійність техніко-технологічних систем, оскільки з ними пов'язані експлуатаційні затрати, прямо впливає на доходи бюджету від цього податку. Однак зауважимо, що ця залежність не досліджена.

Отже, проблема оснащення, підвищення надійності техніко-технологічних підсистем, на наш погляд, має бути в полі зору геологічного контролю, ревізорів під час здійснення ними контрольно-перевірочної роботи, розглядатися як резерв збільшення платежів до бюджету, зокрема податку на прибуток. Чим вищим є коефіцієнт надійності техніки, ступінь технологічності виробництва нею зумовлений, тим оптимальніше використовуються різні види ресурсів, тим меншими є валові витрати, тим більшим є прибуток суб'єкта господарювання, а також скоригований валовий дохід, що оподатковується.

Формули розрахунку таких та інших, подібних показників, з урахуванням конкретних чинників, можна отримати з різних літературних джерел, зокрема [2; 3]. Фахівцям підприємств неважко їх скласти з урахуванням чинної фінансової та статистичної звітності.

На макроекономічному та регіональному рівнях, для досліджень динаміки показників виробничої діяль-

ності суб'єктів господарювання надророзвідувального виробництва доцільними є статистичні методи, відображені в [1; 6; 7]. Для здійснення ефективного управління як для споживачів ресурсів, так і їхніх постачальників економічну значимість має стабільність протягом року потреб у них. Зауважимо, що для надророзвідувального виробництва характерною є сезонність потреб у ресурсах і випуску галузевої продукції. Цю особливість необхідно враховувати, оскільки серйозною проблемою є забезпечення повної річної завантаженості виробничої техніки, зниження її простоїв.

Як сезонні слід розуміти порівняно стійкі внутрішньорічні коливання показників (декадних, місячних, квартальних) у рядах динаміки, зумовлені специфічними умовами виробництва ресурсу, споживання певного виду засобів і матеріалів, потреб у фінансових ресурсах тощо. За певними даними визначається коефіцієнт сезонності, яким оцінюється процентне відношення однойменних періодичних (місячних, квартальних) фактичних рівнів ряду до їхніх середньорічних або вирівняних рядів.

Для обчислення натуральних і вартісних показників сезонних коливань у геологорозвідці, видобутку корисних копалин, виробництві з них продукції, споживанні ресурсів, надходження фіскальних платежів від ресурсокористувачів доцільно застосовувати метод аналітичного згладжування за рівнянням прямої [5, с. 229–230].

Розраховані показники сезонності можна використати для оцінок стану експлуатації техніки, прогнозування показників господарської діяльності, фіскальних платежів залежно від результатів підприємницької діяльності.

Зокрема для застосування в обчисленнях придатна модель прогнозу [6, с. 232].

$$Y_t = I_{cz} \cdot \tilde{Y}_t + d_t$$

де I_{cz} – середній індекс сезонності з періоду (кварталу, місяця);

\tilde{Y}_t – оцінена величина прогнозованого показника на момент часу t ;

d_t – випадковий елемент (фактор), що впливає на надходження до бюджету.

Випадковими факторами можуть бути непланове закриття або відкриття шахт, свердловин, аварії тощо. Їхні числові значення встановлюються за фактичними даними.

Використання певних методик для вивчення тенденцій у сезонних коливаннях показників є доцільними як під час прогнозування, планування їхніх значень, так і в разі оцінювання стану виконання суб'єктами господарювання зобов'язань за контрактами, фіскальних, тобто перед державою.

Застосовуючи статистичні моделі можливо передбачати, зокрема, й показники взаємозв'язків суб'єктів господарювання в підприємницькій діяльності з фіскальними органами на предмет виконання грошових зобов'язань перед державою, отримання від держави пільг, фінансових ресурсів на геологорозвідувальні роботи тощо. Слід відмітити, що результатом інноваційної діяльності, крім того, має бути й збільшення суспільних благ, платежів до бюджету.

Щодо суспільної значимості, в інноваційній діяльності завдання конкретних виробничих суб'єктів господарювання, зокрема підприємств ресурсних галузей, якраз і полягає у здійсненні проектів інноваційно-технологічних перетворень виробництва, а також формування коштів на їхню реалізацію, передбачення зобов'язань за контрактами, фіскальних.

З погляду на погіршення екологічної ситуації в Україні через відсталу техніко-технологічну базу підприємницької діяльності в надророзвідувальному виробництві, слід погодитися з пропозиціями про доцільність запровадження більш жорсткого покарання за використання шкідливих технологій, а також підвищення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища.

Під визначення структури виробництва галузевої продукції та його обсягів необхідно орієнтуватися на використання доступних для економічно вигідного видобутку чи іншим способом вилучення від природи власних ресурсів. Заходом державного рівня має бути запровадження жорсткого екологічного акцизу на використання у виробництві екологічно небезпечних технологій бурильних робіт, ресурсів чи готових виробів з тим, щоб оптимізувати їхні обсяги.

Висновки і пропозиції. Таким чином, до проблем підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів, вирішення яких потребує державного регулювання фінансового забезпечення надрокористувачів, пропонується зарахувати такі:

- банківське довгострокове фінансування впровадження новітніх технологій геологорозвідки, вилучення від природи (видобутку) й перетворення ресурсів у готову високотехнологічну продукцію;
- переведення промислового виробництва на використання переважно власних (національного виробництва) ресурсів, у тому числі надрових;
- створення високотехнологічного виробництва продукції для домашніх господарств, що переважає за якістю і ціною зарубіжні аналоги;
- удосконалення структури національного виробництва, з наданням переваги щодо податкових пільг підприємствам, що здешевлюють продукцію, в тому числі за рахунок ресурсо-, енергозберігаючих заходів;
- створення на території країни ринкового простору для вигідної реалізації продукції, що виробляється з ресурсів різних її регіонів;

• організація виробництва складної (з багатоциклічною обробкою сировини і матеріалів на процесах виготовлення) товарної продукції, промислово-виробничого призначення, а також для домашніх господарств.

Важливим джерелом фінансування інноваційної діяльності мають стати кредити банків. Проблему низьких ставок комерційних банків на кредитування інноваційних проектів має вирішити Національний банк України разом з Верховною Радою України. Одночасно необхідно здійснити концентрацію і фінансових ресурсів підприємств на вирішення інноваційних завдань, проблем техніко-ресурсного забезпечення підприємницької діяльності.

Викладені пропозиції доцільно частково використати під час проведення спільних заходів органів геологічного контролю і податкової служби, що стосуються обстежень суб'єктів господарювання на предмет їхньої фіскальної спроможності, дотримання вимог нормативно-правових актів, що регулюють земле-надрокористування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єріна А. М. Статистичне моделювання та прогнозування: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2001. – 170 с.

2. Смирнов К. А. Нормирование и рациональное использование материальных ресурсов. – М.: Высш. шк., 1990. – 304 с.

3. Соколовская Г. А., Сигарева Т. С. Ресурсосбережение на предприятиях. – М.: Экономика, 1990. – 156 с.

4. Статистичний щорічник України за 1998 рік / Держкомстат України; за ред. О. Г. Осауленка; Відп. за вип. В. А. Головка. – К.: Техніка, 1999. – 576 с.

5. Статистичний щорічник України за 2005 рік / Держкомстат України; за ред. О. Г. Осауленка; Відп. за вип. В. А. Головка. – К.: Консультант, 2006. – 575 с.

6. Теорія статистики: Навч. посіб. / Вашків П. Г., Пастер П. І., Сторожук В. П., Ткач Є. І. – К.: Либідь, 2001. – 320 с.

7. Яблочник А. Л. Общая теория статистики. Под ред. проф. И. С. Пасхавера. Учеб. пособие для студ. экон. спец. вузов – М.: Статистика, 1976. – 344 с.

8. Чепіль М. П. Друге життя родовищ нафти і газу України – міф чи реальність? / Мінеральні ресурси України. – 2008. – № 2. – С. 37–38.

9. Азаров Н. Я., Анциферов А. В., Голубев А. А. и др. Ресурсы угольных газов Украины и перспективы их добычи на современном этапе. – Наукові праці УкрНДМІ НАН України. Вип. 5 (частина 1) / Під заг. ред. А. В. Анциферова. – Донецьк, УкрНДМІ НАН України, 2009. – 526 с.

10. Гулій В. М., Ленігов Г. Д., Озорной Г. І. Перспективи та проблеми використання паливно-енергетичних ресурсів Донбасу в аспекті світових тенденцій технологій. – Наук. пр. УкрНДМІ НАН України. Вип. 5 (частина 1) / Під заг. ред. А. В. Анциферова. – Донецьк, УкрНДМІ НАН України, 2009. – 526 с.

УДК 338.439

ПРОБЛЕМИ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

І. І. Погоріла

Актуальність проблеми. Харчова промисловість є стратегічно важливою галуззю національної економіки, від якої залежить добробут українського народу. Виходячи з цього її відтворення і розвиток є однією з головних передумов подолання кризових явищ і забезпечення сталого економічного зростання. Ось чому забезпечення стабільного і водночас достатньо ефективного розвитку харчової промисловості – одне з актуальних, невідкладних завдань економічної політики української держави.

Нині склалося важке становище для всієї економіки України і особливо для харчової промисловості, оскільки ця галузь в значній мірі залежить від ін-

ших галузей – машинобудівної, хімічної, нафтопереробної, а також від платоспроможності населення. Харчова промисловість України вимушена конкурувати із сусідніми країнами, де продукти харчування дешевші. Проте у своїй більшості в Україну поставляються неякісні продукти або навіть ті, для яких вийшов строк реалізації, нерідко товари підробляються, а через невідпрацьоване законодавство дуже важко це відслідковувати. Отже, вітчизняна харчова промисловість зазнає значних збитків через те, що продукти недостатньо реалізуються, а тому не отримуються кошти для розрахунків з постачальниками і закупки нової сировини [1].

Проте навіть за таких несприятливих умов харчова промисловість функціонує, здійснюються пошуки шляхів подолання проблем – інвесторів із-за кордону і у власній державі, запровадження нових технологій.

Ступінь розробленості. Актуальним економічним проблемам промислового розвитку присвятили наукові розробки такі відомі українські науковці: О. М. Алимов, О. І. Амоша, Б. В. Буркинський, В. М. Геєць,